

LAUSUNTO

15.2.2013

Valtiovarainministeriö

PL 28

00023 Valtioneuvosto

Viite: Lausuntopyyntö VM132:00/2011

Asia: Sokeriverotyöryhmän loppuraportti

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystieteellinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on 183 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäseninä 62 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Liitteenä SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n lausunto yllä mainitusta asiasta.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Erica Mäkipää, puhelin 050 544 5771, erica.makipaa@soste.fi

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Society for Social and Health

www.soste.fi

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry kiittää Valtiovarainministeriötä lausuntopyynnöstä ja kattavasta loppuraportista. Raportissa esitetään selkeästi kolmen erilaisen veromallin (makeisveromalli, sokeriveromalli ja yhdistelmämalli) edut ja haasteet sekä terveyden edistämisen että veronkannon näkökulmasta.

- Makeisveroa on arvostelu muun muassa siitä, että sen tavoite on vain fiskaalinen. Se jättää terveyden näkökulmasta haitallisia tuoteryhmiä veron ulkopuolelle ja sen piiriin kuuluu sokerittomia tuotteita. Raportissa todetaan, että vero kohdistuu kuitenkin pääasiassa ravitsemuksen kannalta tarpeettomiin tuotteisiin, joten nykyinen vero toteuttaa myös terveyden edistämisen tavoitetta.
- Sokeriveromallin haittana on, että ainoastaan kokonaissokeripitoisuuteen perustuvassa mallissa (veropohja ei rajattu) tuotteiden muita ominaisuuksia, kuten kasvisten ja hedelmien terveellisyyttä, ei voida huomioida. Verotettavien tuotteiden määrä olisi myös niin suuri, että sitä olisi vaikea hallita.
- Yhdistelmämalli huomioi tuotteen sokeripitoisuuden, mutta kohdistuu rajattuun veropohjaan eli esimerkiksi kasvikset ja hedelmät voidaan rajata verotuksen ulkopuolelle. Veronkannon todetaan selkeästi monimutkaistuvan. Esimerkiksi veron tuotantoketjussa kertaantumisen estämiseksi olisi luotava verovapauteen tai veronpalautukseen perustuva järjestelmä. Yhdistelmämallin EU-kelpoisuus on tämän hetkisen tiedon valossa epävarmaa. Käytännössä yhdistelmämalli voitaisiin ottaa käyttöön vasta valmisteverojen kantamisen tietojärjestelmän uusimisen jälkeen vuonna 2015 tai EU:n sokeripitoisuuden ilmoitusvelvollisuuden voimaan tulon jälkeen vuonna 2017.
- Raportissa päädytään ehdottamaan nykyisessä makeisveromallissa pysymistä mahdollisten tarkennusten ja laajennusten jälkeen. Tarkennuksina ehdotetaan esimerkiksi veropohjan laajentamista erilaisiin kekseihin sekä makeuttamattomien ja maustamattomien vesien poistamista verotuksen piiristä. Mahdollista on myös verotason porrastaminen kahteen luokkaan. Näin verotaso olisi alhaisempi esimerkiksi sokerittomille tuotteille. Tarkennustenkin jälkeen osa kritiikkiä aiheuttaneista ominaisuuksista säilyvät silti ennallaan.

SOSTE toteaa seuraavaa:

1. Terveydelle haitallisten aineiden verotuksella tulee ensisijaisesti olla kansanterveydellinen päämäärä
2. Malleista parhain on yhdistelmämalli
3. Makeisveromallissa pysyttely on tällä hetkellä perusteltua
4. Makeisveromalliin esitetyt tarkennukset ovat kannatettavia

Perustelut:

- Terveydelle haitallisten aineiden kuten sokerin, muiden ravintoaineiden, alkoholin ja tupakan verotuksella tulee ensisijaisesti olla kansanterveydellinen päämäärä, fiskaalinen tavoite on toissijainen. Näyttää on siitä, että hintapolitiikalla voidaan ohjata kulutusta ja vähentämällä sitä, voidaan saada säästöjä palvelujärjestelmästä. Vaikka yksin sokerin verottamisella ei olekaan mahdollista saavuttaa kattavasti terveyden edistämisen tavoitetta, on tärkeää, että verotuksella pyritään edistämään tätä tavoitetta.
- Selvityksen kohteena olleista erilaisista malleista parhain on yhdistelmämalli, koska se mahdollistaa parhaiten terveyden edistämisen näkökulmien huomioimisen.
- Nykyisessä makeisveromallissa pysyttely on tällä hetkellä perusteltua veronkanton liittyvien ongelmien ja terveysperusteiseen elintarvikeverotukseen liittyvän tutkimustiedon puutteellisuuden takia.
- Nykyiseen makeisveromalliin esitetyt tarkennukset ovat kannatettavia, jotta nykyisen veron epäkohtia korjataan.

SOSTE toivoo, että tulevaisuudessa terveysperusteiseen verotukseen liittyvää selvitystyötä jatketaan. Lähtökohtana tulee olla laajempi terveysperusteinen elintarvikeverotus eli myös muiden ravintoaineiden kuin sokerin huomioiminen. Tässä työssä tulee hyödyntää ravitsemusprofiiliin perustuvan Sydänmerkki-järjestelmän kokemuksia. Tätä keskustelua tulee edistää myös kansainvälisesti. SOSTEn kanta on, että myös alkoholin ja tupakan verotusta tulee kiristää vähintään ostovoiman tahdissa.